

לע"נ ר' יצחק זאב הלוי ז"ל
בן ר' אליעזר שלום הלוי ז"ל
לע"נ מרת לאה אלטע הדס ע"ה
בת ר' יעקב הלוי הי"ד

גליון מס' 651

המאמר השבועי

שבת אורה

ראה

אזהרה המורה: העלון מיועד אך ורק לרציניים שיודעים את השיבות התפילה, ובשעת התפילה לא מעיינים בעלון ובשאר דברים. לעילוי נשמת ר' דב בן ר' מאיר יוסף ז"ל

בהשקפה ראשונה

מאמרי השקפה, מוסר והנהגות

בראשית תחילת סדרת השעורים בעניני תפילה, שדרש המשגיח, רבי שלמה וולבה זצ"ל אשר נדפסו לימים בספר "עלי שור", אמר: "אל תהי עבודת התפילה קלה בעינינו. לפי מראה עינינו מתנהגים כל עניני העולם על פי סיבה ומסובב, האדם עני, מפני שאינו מוכשר למשהו, הוא חולה, בגלל תורשה או וידוס, הוא אינו מצליח בלימודו, מפני שאינו בעל כשרון, והנה אנחנו צריכים לפעול בעצמנו לדעת כי הכל תלוי אך ורק ברצון השי"ת ולא בסיבות נשמיות. הרי כל תפילה מתנגשת עם חוק הברזל של סיבה ומסובב. ובה אנו צריכים לפרוץ את מושכל הראשון הזה של הסיבתיות, ומיד בהתחילנו להתפלל אנו צריכים להתרומם למבט של למעלה מן הטבע. זאת היא עבודת התפילה".

עבודת התפילה של ה"חזון איש" זצ"ל חרטה ברבי משה טורק זצ"ל מנהל תלמוד תורה "יסודי התורה" בתל אביב, רושם בליימחה. רבי משה תיאר איך התפילה סחטה ממנו את לשד תמצית כוחותיו. בדרך כלל בעת התפילה הוא היה ישוב לכיוון המזרח כשפניו כלפי הקיר, ולא יכול לראותו בעת שמתייחד עם קונו בתפילה, אך בחלקים מסוימים של התפילה יכול המתפללים לשומעו היטב. לדוגמא, בקריאת שמע בשחרית וערבית הוא היה מאריך זמן ארוך מאד בפסוק הראשון, והיה מסיים כאשר הציבור כבר אחז בסוף קריאת שמע, ולאחר שסיים היה נשען על המשענת באפסית כוחות. תנועה זו לימדה עד כמה התאמץ להתרכז ולהתעמק בקריאה. בתפילה שמונה-עשרה, תיאר רבי משה, היה ה"חזון איש" מתפלל בעיניים דומעות ובהתרגשות גדולה, ולמרות שהיה עומד יציב וללא תזוזה כלל, החליפה והטלית שלו נעו וזעו קלות מחמת הרעד שאחז בגופו. "אתם מכירים מכות כביסה של "זוהר"? כאשר היא פועלת אז היא רועדת ממש אבל נשארת לעמוד במקומה. כך היחזון איש אמנם נשאר לעמוד ישר אבל הבגדים שלו זעו ונעו קלות" - כך תיאר בשפתו. היה זה פרט שגילה טפח על להט האש הגדולה שבערה בתוככי פנימיותו של ה"חזון איש" בעת התפילה. (לדמותו של מחנך)

על רבי בן-ציון אבא שאול זצ"ל מסופר: באו אליו הורים שהרופאים התיאשו מכך שבנם יזכה ללכת על רגליו, רח"ל, והבטיחם שילך! כשחזרו לרופא והתחילו לדבר עמו על הליכת הילד, פנה אליהם הרופא במעין תרעומת: "הרי כבר הסברתי לכם שעל פי דרכי הרפואה, אין לו סיכוי ללכת", אבל ההורים בקשו מהרופא שיתבונן בילד כיצד הוא הולך, והלה עמד המום, ועוד יותר התפעל כשנודע שהדבר היה תוצאה מתפילותיו של רבי בן ציון זצ"ל. (שועתי אליך ותולדות הנביא אבא שאול זצ"ל)

בהיות רבי אליהו ראטה זצ"ל משגיח בשיבות שונות, שזכה לשמש את האדמו"ר רבי שלמה מזועהיל זי"ע שם דגש על עבודת התפילה של הבחורים. מספר אחד מתלמידיו בשיבת "תפארת ישראל" - רוזין: מדי פעם היה ר' אליהו משמיע באזנו דברי התעוררות וחיוזק ברוממות התפילה: "היודעים אתם, בחורים יקרים, מהי תוכנה של התפילה שאתם עומדים ומתפללים לפני הקדוש ברוך הוא? האם התבוננתם פעם בתיבות התפילה שאתם מוציאים מפיהם, ומה משמעותן? האם הרגשתם פעם את עוצם קרבתנו לאבינו שבשמים כשאומרים ברוך 'אתה' האם חשתם את הכוח והעוצמה הקדושה שנמסרו לכל איש מ ישראל בפיו בעת עמדו לפני בוראו להתפלל לפניו? למשל, כשאומרים בפסוקי דמזמרה 'הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאי הללוהו שמש וירח וגו' מה הן משמעות הדברים? אנו בני אנוש, קרוצי חומר, עומדים כאן בעולמנו השפל ופוגים ומצוים למלאכים ולשרפי מעלה ולכל צבא השמים ושמי השמים: 'הללוהו הללוהו' ואם תקנו לנו לומר כן, בודאי יש בנו כוח לכך, חסרה לנו רק ההתבוננות בכל אימת שאנו פותחים את הפה לדבר לפניו יתברך. (איש חסיד היה)

פרשה ופירושה

לקט פירושים על פרשת השבוע

את הברכה אשר תשמעו... והקללה אם לא תשמעו אל מצות ה' אלוהיכם. מה פשר שינוי הלשון בין הברכה, שבה נקטה התורה לשון "אשר תשמעו" לבין הקללה שבה נאמר "אם לא תשמעו"? שואל רבי שלמה גאנצפריד זצ"ל בספרו "אפריון". (מחבר הספר קיצור שולחן ערוך) התבוננות בשתי הלשונות האלו מורה כי בעוד שהמילה "אם" משמשת כתנאי שדבר מסויים יתקיים אם כך וכך ייעשה, הרי משמעות המלה "אשר" היא קיום דבר מראש עוד לפני קיום התנאי. זוהי דרכו של אב לפנות אל בנו הקטן ולומר לו: "הנה הבאתי לך מתנה אשר תחייב אותך להתנהג בדרך נאותה כאשר חפצתי". ולעומת זאת יתרה בו: "אם לא תשמע בקולי לא זו בלבד שלא תקבל ממני מתנות אלא אעניש אותך". מאחר שגדולים רחמי אבינו שבשמים עלינו יותר מרחמי אב על בנים, מובן היטב פשרו של שינוי הלשון בפסוק "את הברכה אשר תשמעו וגו'". כדרכו של אב מבטיח לנו הקב"ה את הברכה עוד טרם ייעשו המעשים הטובים — על מנת שאכן ייעשו. את הקללה, לעומת זאת, יביא ה' על עוברי רצונו רק לאחר שלא ישמעו ולא יקיימו את המצוות. (לקט לחק טוב)

ונתתה את הברכה על הר גזרים ואת הקללה על הר עיבל: מובא במדרש תלפיות (ענף ברכות אות ב') ששני ההרים יש להם אותה תכונה להצמיח, שניהם נמצאים במקום שמש, ונחלי מים, ואותה תכונה טבעית יש גם להר גזרים וגם להר עיבל, ובכל זאת בהר גזרים לעולם העשב והאילנות רעננים, ואילו בהר עיבל לעולם יבש, לא מצמיח כלל וכלל, ללמדך שלא התכונות הטבעיות מביאות צמיחה, אלא ברכת ה' היא המצמיחה וקללת ה' היא המיבשת — הברכה גורמת לרעננות, והקללה גורמת ליבשות. (בית ומנוחה)

בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגדדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת: רבי אהרן קושלר זצ"ל ראש ישיבת לייקווד היה רגיל לעורר את בני הישיבה עד כמה חייב כל אדם להתבונן במציאות ולהכיר חשיבותו הגדולה שהוא פשוטו כמשמעו בן אמיית של הקב"ה בפועל. שכל שתתרבה הכרה זו כן תתרבה ותגדל חשיבותו וזהו גורם גדול ועיקרי לתיקון המעשים יותר מכל דבר שהיה מצד הכרת חשיבותו לעולם יחשוב בדעתו אם פעולה כזו מתאימה לו וימנע מהתנהגות שאינה לפי כבודו וחשיבותו שהרי בנים אתם... ראויים אתם להיות נאים... בענין זה כותב רבי שלמה וולבה זצ"ל כותב: "אדם המעלה את ענין יחידותו על דעתו צריך להודיע, הרי מכל בני העולם החיים עכשיו אין אף אחד הדומה לו, שכן מכל בני העולם שחיו מאדם הראשון עד היום לא היה אחד שהיה דומה לו ועד סוף כל הדורות לא יהיה אף אחד שירמה לו בהרכב של כוחות, תכונות, סגולות, מעלות וחסרונות, לפיכך כל אדם הוא יחיד עד שהוא חייב לומר בשבילי נברא העולם". (לחנך עליון משנת רבי אהרן)

עשר תעשר את כל תבואת ודך. עשר בשביל שתתעשר (תענית ט.). אמר רבי חיים מוולאז'ין בשם הגר"א מוילנא: השומר "מעשר", מובטח - מן ההיזק, והשומר "חומש" - מובטח לשכר שיתעשר, וישרש בזה מידת הבטחון. ואמר: אם כל ישראל ישמרו חומש יתקיים בהם "אפס כי לא יהיה בך אביון". (שלי אורות)

וכי ירבה ממך הדרך כי לא תוכל שאתו כי ירחק ממך המקום: אחרי שנאמר "וכי ירבה ממך הדרך", למה נכפל "כי ירחק ממך המקום"? אמנם ידוע, שהמתאווה לאיזה דבר נשמי להשיג, הרי הטרחה הגדולה ביותר אינה קשה עבורו. למען ישיג תאותו. לא כן אם הדבר אינו אהוב עליו, אזי ההתאמצות היותר קלה למשא ולעול תחשב לו. ולכן העובר את ה' מאהבה, לא ירגיש כל עמל בעשיית מצוה מהמצוות. מה שאין כן האיש אשר ה' רחוק ממנו, הרי אף המצוה הקלה קשה היא עליו מאד. וזה כונת הכתוב, כאשר תרגיש "כי ירבה ממך הדרך" ולא תוכל לשאת המעשר לירושלים, והוא עליך לעול ולמשא כבד מזה תבין ודועך "כי ירחק ממך המקום", היינו יען כי השי"ת שהוא מקומו של עולם, הוא רחוק ממך, ולכן הדבר עליך כמשא וכעול. (ציצים ופרחים בשם האלשיך הק')

סיפור מההפטרה

אִי זֶה בֵּית אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאִי זֶה מְקוֹם מִנְחָתִי: בִּימֵי שָׁל רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה רַבִּי נָתָן צָבִי פִּינְקֵל זצ"ל הִפְכָּה יְשִׁיבַת מִיד לְמַעְצָמָה שֶׁל מַמֶּשׁ. אֲלֹפִי בַחֲוָרִים וְאַבְרָכִים גּוֹדְשִׁים אֶת הַיְשִׁיבָה עַל כָּל סִנְפִּיָּה בְּלִימּוֹד תּוֹרָה יוֹמָם וּלְיָלָה. רַבִּי נָתָן צָבִי עֲצָמָה הָיָה יָדוּעַ חוּלִי (מַחֲלַת נִיזוֹן שְׂרִירִים) וּסְבֵל יִסּוּרִים קָשִׁים בְּמִשְׁךְ שָׁנִים רַבּוֹת. אוֹלָם כָּל זֶה לֹא מָנַע בְּעֵדוֹ לְנִסּוּעַ בְּמִסְרִית נֶפֶשׁ לַחֲוִ"ל וּלְהַתְרִים נְדִיבִים לְמַעַן הַתּוֹרָה. עֹבְדָה מוֹפְלָאָה סִפֵּר בְּנוֹ רַבִּי יִצְחָק זצ"ל: הָיָה זֶה בְּמַהֲלָךְ אַחַת הַנְּסִיעוֹת לַחֲו"ל לְצוּרֵךְ הַחֻקֹּת הַיְשִׁיבָה אֵלֶּי הַצֵּטְרָפִתִּי. מִשָּׁךְ הַיּוֹם בִּיקֵר אָבָא אֲצֵל כְּמָה נְדִיבִים, הָעֵרֶב הָזֶה כָּבֵד כָּבֵד הָיָה עַל כְּתָפָיו שֶׁל אָבָא. שְׁעוֹת עַל גְּבִי שְׁעוֹת, נִשְׁמָה אַחֵר נִשְׁמָה, הוּא רָךְ מִפְּגִישָׁה לְפָגִישָׁה בְּלִי לְרִגָעַ אֶחָד לְעַצּוֹר. עֲכָשִׁי, בִּשְׁאֵרִית כּוֹחוֹתָיו הָאֲחֻרּוֹנוֹת, הוּא הָיָה מוֹתֵשׁ לַחֲלוּשִׁין. נִיגְשָׁתִי אֵלָיו וּלְחֻשָׁתִי אֶת מָה שֶׁשָּׁנִינוּ יַיְחָלוּ לוֹ: הִגִּיעַ הָעֵת לְעַצּוֹר, וּפְשוּט לִישׁוֹן כְּדִי לֵאגוֹר כּוֹחַ לַיּוֹם הַמַּחֲרַת כְּאִשֶּׁר פָּגִינוּ לְשׁוֹב אֶל הַבֵּית בּוֹ הֵתְאֲכִסְנוּ, גִּילִינוּ לְפִתְעַ כִּי הַמַּעֲלִית מְקוֹלְקֶלֶת נֹאֲלָצְנוּ לְכַבּוֹשׁ אֶת הַמִּדְרָגָה בְּרִגְלֵנוּ. עֲבֹר אָבָא, שְׁכּוֹחוּתִי כָּבֵד אוֹזֵל מוֹמֵן, כָּל מִדְרָגָה הֵייתָה מִלְחָמָה קָשָׁה. הוּא טִיפֶס לָאֵשׁ, בְּעֵדִים כְּבִדִּים וּמִיִּסְרִים, כְּשֶׁהִעֲפִיפוֹת זְעַקְתָּ מִכָּל שְׂרִיר בְּנוֹפוֹ. חֲצִי שְׁעָה שֶׁל טִיפּוֹס מִפְּרָךְ עוֹד שֶׁהִצַּלְנוּ לְבִסּוֹף לְהִגִּיעַ אֶל הַדֶּלֶת... חֲשַׁבְתִּי שׁוֹוֹהוּ. שְׁעָכֵשִׁי מִגִּיעַ הַשְּׁקֵט. וְאָבָא סוֹף סוֹף יָנוּחַ... וְאוֹ צִלְצֵל הַטֶּלֶפּוֹן... אֶחָד מִיָּדִידִי הַיְשִׁיבָה רֹדְעָה לְפָגוּשׁ אוֹתוֹ ... הֵייתִי בְּטוֹחַ לַחֲלוּשִׁין כִּי אֲבִי יִסְרֵב בְּנִימוֹס, יִגְלֶה הַבְּנָה לְמַצֵּב, וְיִדְחָה אֶת קִיּוֹם הַבִּיקוֹר הַחֲשׁוֹב אֶל תוֹךְ יוֹם הַמַּחֲרַת. אוֹלָם, לְתַדְרָמְתוֹ הַמוֹחֲלָשֶׁת שֶׁל כָּל מִי שֶׁנִּכְבַּח בְּמִקּוֹם, הַפְתִּיעַ אוֹתוֹנוּ אֲבִי וְהוֹדִיעַ בְּנִחְרָצוֹת כִּי הֵם יֵצְאוּ מִיד לְדֶרֶךְ עַל מִנֵּת לְעֶרְךָ אֶת הַבִּיקוֹר לֹאֵשׁ עֵיכּוֹב נוֹסֵף. בְּאוֹתוֹ רִגַע מַמֶּשׁ, נִיִּסִּיתִי בְּכָל כּוֹחוֹ לְהִנְיָאוֹ מִתּוֹכְנִיתוֹ נֹכַח חוֹלְשָׁתוֹ הַגּוֹפְנִית הַמִּרְבִּיבָה שֶׁהִלְכָה וְגִבְרָה, כְּשֶׁהוּא מַעֲלָה טַעֲנָה הַגִּיוֹנִית וְצוֹדֶקֶת לְפִיָּה חוֹבָתוֹ הָעֲלִינָה הָיָה לְשִׁמּוֹר עַל בְּרִיאָתוֹ הַגּוֹפְנִית וְעַל שְׁלוֹמוֹ הָאִשִּׁי. עַל אֵף כָּל הַטִּיעוֹנִים וְהַהֲפָצוֹת, נִתְקַלְתִּי בְּסִירּוֹב עֵיקֶשׁ וּבִלְחִי מִתְפַּשֵּׁר, מְלוּוֹה בְּתִשְׁבּוּבָה קִצְרָה, נִקְרַבְתִּי וּמִמְצָה מְצִידוֹ, כְּאִשֶּׁר הוּא הִבִּישׁ בִּי וְאָמַר אֶת הַדְּבָרִים הַבְּאִים: "וְכִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁבְלִי עֲצָמִי, אוֹ בְּשִׁבְלִי אַחֵר, הֲרִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת עֲבֹר כְּבוֹד שָׁמַיִם, וְלִשְׁמִי כִּי אֲנִי מַחֲוִיב לַעֲשׂוֹת כָּל שְׁבִיכּוֹלֹתִי". בְּלִית בְּרִירָה לְקַחְתִּי אוֹתוֹ לְבִיתוֹ שֶׁל אוֹתוֹ גְּבִיר, אָבָא הִגִּיעַ אֶךְ בְּקוּשִׁי לְבִית אוֹתוֹ גְּבִיר, אוֹתוֹ גְּבִיר אֵף לֹא יָדַע עוֹד כְּמָה קוּשִׁי כְּרוּךְ בְּבוֹאוֹ שֶׁל אָבָא לְבִיתוֹ. אֵךְ אֲצֵל אָבָא הָיָה קָשָׁה לְרֹאאוֹת אֶת תְּשִׁישׁוֹתוֹ, הוּא רָק נִכְנָס, וּבְהֶאֱרַת פָּנָיו נִכְרַח הָיָה כְּאִילוֹ זֶה עֵתָה קֵם מִהַשְׁנָה בְּכוֹחוֹת מְחֻדָּשִׁים. מִיד בְּפִתִּיחַת הַשִּׁיחָה אָמַר אוֹתוֹ גְּבִיר לְאָבָא שֶׁמִּצָּב עֵתָה קָשָׁה מְאֹד, וְקָשָׁה לוֹ לְסִייעַ בְּעֵדוֹ כְּבַעֲבֵר. אָבָא עָנָה לוֹ בְּטַבְעִיּוֹת: "גַּם לִי קָשָׁה מְאֹד, בֹּא נִגְשֶׁה לְסִייעַ..." הַגְּבִיר הִשִּׁיב לוֹ כְּדֹרְכָם שֶׁל בְּעָלֵי עֶסְקִים, "בֹּא נַעֲשֶׂה עֶסֶק יַחֲדָיו, אֲנִי מוֹכֵן לְתֹרוֹם סְכּוֹם הַגּוֹן וְהָרֹאשׁ יְשִׁיבָה יִבְטִיחַ לִי שֶׁתִּהְיֶה לִי הַצִּלְחָה מִיּוֹחֲדָת בְּעֶסְקִי". אָבָא בִּיקֵשׁ לְחֻשׁוֹב כְּמָה רִגְעִים עַל כָּד, וּלְבִסּוֹף אָמַר לוֹ "בְּסֹדֵר אֲנִי מְבִטִּיחָךְ". זֶה לֹא הָיָה דְּבַר שְׁבִשְׁגָרָה שֶׁכָּךְ אָבָא הִגִּיב, אֲבֵל אֲנִי עוֹד נֶאֱמָן שֶׁכָּל אֵימַת שֶׁאָבָא הִתְבַּטָּא בְּכַנּוֹן דֹּא, הַדְּבָרִים הַזֵּהִיכּוֹ אֶת עֲצָמָן בְּאוֹפֵן מַעֲשֵׂי מַמֶּשׁ, וְהַגְּבִיר אֲכַן נָתַן בְּתוֹם הַדְּבָרִים סְכּוֹם גָּדוֹל לְיִשְׁיבָה. כְּשֶׁיִּצְאָנוּ מִהַבֵּית, שְׁאֵלְתִי אֶת אָבָא בְּעֵדִינּוֹת: "אָבָא, אֵיךְ אֶתָּה עוֹשֶׂה כְּדִבְרֵי הַזֶּה, כִּיִּצֵּר אֶתָּה לְזַקֵּךְ עַל עֲצָמָךְ וְזֹאת, הֲרִי יִכּוֹל לְהִיגֵרם חִלּוֹל ה' בְּאֵם לֹא יִצְלִיחַ הַדְּבַר וְלֹא יִתְבַּרְכוּ עֶסְקִיו חִלּוֹלָה? וְאָבָא עָנָה לִי בְּאוֹתָהּ הָאֲרַת פָּנִים שֶׁלֹּא אֲשַׁכַּח כָּל יְמֵי: "וְכִי אֲנִי עוֹשֶׂה זֹאת בְּשִׁבְלִי, אֲנִי הֲרִי עוֹשֶׂה זֹאת לְמַעַן כְּבוֹד הַתּוֹרָה..." (שִׁיחַ יִסְפֵּךְ)

ועל הכל...

"פרפראות"

בֹּאוּ וּשְׁאֵלוּ אֶת רַבִּי שְׁמוּאֵל סְלֵנְט זצ"ל רִבְהָ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם: מִיִּשְׁהוּ צוּה לְהַכְנִים אֶת כָּל רִכּוּשׁוֹ בְּקִבְרוֹ, מָה לַעֲשׂוֹת? הָאֵם צָרִיךְ לְקִיֵּם אֶת צְוֹאוֹתָיו? שְׁאֵל אוֹתָם רַבִּי שְׁמוּאֵל: כְּמָה עוֹלָה רִכּוּשׁוֹ? עָנָה: סְכּוֹם עֲצוֹם. הַשִּׁיב רַבִּי שְׁמוּאֵל סְלֵנְט שִׁיכְתּוּבוֹ צִיִּיק עַל כָּל הַסְכּוֹם וּיְכַנְּסוּ לְתוֹךְ הַקֶּבֶר. (תּוֹרַת רַבִּינוֹ שְׁמוּאֵל סְלֵנְט זצ"ל)

"ענין של טעם"

טַעַם שֶׁהָאִשָּׁה מְבַרְכַת "שְׁעָשְׂנִי כְּרָצוֹנוֹ" כְּתֵב בְּסִפֵּר "יְשׁוּעוֹת יַעֲקֹב": שְׁמַצְנִי בְּמִדְרַשׁ רַבָּה שֶׁהִקְבִּיחַ נִמְלֵךְ בְּמִלְאָכִים בְּבִרְיַת הָאָדָם, אֲבֵל בִּיצִידַת הָאִשָּׁה לֹא נִמְלֵךְ וְעָשָׂה אוֹתָהּ כְּרָצוֹנוֹ.

"מפי כתבם"

בְּתַקּוּפַת "מִלְחַמַת הַמִּפְרָץ" פָּגְשָׁתִי אֲבִיר צַעִיר, תּוֹשֵׁב חוּ"ל, שֶׁקֶבַח הַמַּצֵּב הַבְּשָׁחוֹנִי הַחֲלִישִׁי לְעוֹזֵב אֶת אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וּלְשׁוֹב לְבִיתוֹ, כִּיּוֹן שֶׁמִּטְבְּעוֹ הוּא פָּחָד, וְהַפָּחָד וְהַחֲשָׁשׁ מִפָּנָיו מָה שֶׁלֹּא לְקִרּוֹת לוֹ אִם יִישָׁאֵר כֹּאֵן פּוֹגֵם בְּלִימּוֹדוֹ וּבְתַפִּילָתוֹ. וְאָמַר לִי אוֹתוֹ אֲבִיר כִּי הוּא חָשׁ רַגִּישׁ אֲשֶׁם עַל כֵּךְ שֶׁהוּא עוֹזֵב. אֲנִשִּׁים מְסַבִּיבֵי אוֹמְרִים לוֹ שׁוּ עוֹלָה וְשַׁעֲלִיו לְבִטּוֹחַ בָּהּ. כִּיִּצֵּר בְּאִמַת יֵשׁ לְהַתִּיחֵם לְמַצֵּב מַעֲיָן זֶה? הָאֵם אֲכַן יֵשׁ כֹּאֵן פָּגֵם כְּלִשְׁהוֹ בְּמִידַת הַבְּשָׁחוֹן? יִשְׁנֵנוּ מוֹמָר בְּתַהֲלִים (צ"א) שְׁבִלְשׁוֹן הַגְּמֵרָה נִקְרָא "שִׁיר שֶׁל פִּנְגִּים" (שְׁבִינָתוֹ סו ע"ב). כְּלוּמֵר, מְשִׁרְתּוֹ לְהִנֵּן עֲלֵינוּ בְּפָנֵי פִנְגִּים: "יִשְׁבֵּה בְּסֹתֵר עֲלִינוֹ בְּצֵל שִׁדִּי יִתְלוֹנֵן... כִּי הוּא יִצְלֵךְ מִפָּחַ מִפָּחַ יִקּוּשׁ מְדַבֵּר הוֹוֹת... וְתַחַת כְּנָפָיו תַּחֲסֹךְ" וְגו'. בְּתוֹךְ מוֹמָר זֶה יִשְׁנֵנוּ פְּסוֹק מוֹפְלָא: "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֵלָי וּרְבֵבָה מִיָּמִינִךְ אֵלָי לֹא יִגֹּשׁ". כְּשֶׁאֲדָם נִמְצָא בְּסִכְנָה, מְסַבִּיבֵי נּוֹפְלִים אֲנִשִּׁים מֵתִים, מַמֶּשׁ טְרַגִּדִּיָּה נּוֹרָאָה - בְּמַצֵּב כּוֹה מַצּוּה עֲלֵיו הַתּוֹרָה לְבִטּוֹחַ בָּהּ שֶׁ"אֵלָי לֹא יִגֹּשׁ" - כָּל הַסְעָרָה שֶׁסִּבְּבוּ אֵינָה נּוֹגַעַת אֵלָיו כָּלָל. אֵל מִי הַתּוֹרָה מְדַבֵּרֶת כְּשֶׁהִיא פּוֹנָה וְאוֹמֶרֶת "אֵלָיךְ"? בְּהִיוֹתִי בַּחוּר צַעִיר נִבְעֶרֶךְ בְּגִיל בְּרִמְצוֹה הַתְּגוֹרֶרֶתִי בְּאַמְרִיקָה, וּמִדִּי יוֹם הֵייתִי נּוֹסֵעַ בְּרִכְבָּת הַתַּחֲתִית לְיִשִּׁיבַת "בֵּית הַתְּלִמּוֹד". עוֹד הַיּוֹם אֲנִי יִכּוֹל לְשַׁכּוֹחַ אֶת הַפִּירְסוּמַת שֶׁהִיָּתָה תְּלוּיָה עַל הַקִּיר בְּתַחֲנַת הִרְכָּבָה: תְּמוֹנַת יָד הַמַּצְבִּיעָה לְכִיּוֹן הָעוֹמֵד מוֹלָה, וְאוֹמֶרֶת: "אֶתָּה כֵּךְ וְכֵךְ..." הַדְּבַר נַעֲשֶׂה בְּכִישְׁרוֹן כָּה רַב, כֵּךְ שֶׁנִּדְמָה הָיָה לִי שֶׁהִדְּבָרִים מְכוּוֹנִים יִשְׁרִיתוּ אֵלָי. גַּם כְּשִׁזְנוֹתִי מַעֵט הִצִּידָה, נּוֹכַחְתִּי לְדַעַת שֶׁעֲדִיין הִיד מְכוּוֹנַת לְכִיּוֹנִי. עוֹד שֶׁהִבְנַתִּי: אֵיךְ כֹּאֵן כָּל שְׁאֵלָה "לְמִי הַדְּבָרִים מְכוּוֹנִים". כָּל מִי שֶׁנַּעֲמֵד מוֹל הַתְּמוֹנָה, אוֹ אֲפִילוֹ מְצִידָה וְחָשׁ שֶׁהִיד מְכוּוֹנַת אֵלָיו, הִיא אֲכַן מְדַבֵּרֶת אֵלָיו! כָּל יַחֲדִי וְיַחֲדִי הַמַּתְבּוֹנֵן בְּמִלִּים בְּשַׁעֲרָה שֶׁהוּא אוֹמֵר "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֵלָי וּרְבֵבָה מִיָּמִינִךְ אֵלָי לֹא יִגֹּשׁ", וְכִבְיָכּוֹל שׁוֹמֵעַ שֶׁמְדַבְּרִים אֵלָיו, בְּאִמַת אֵלָיו מְכוּוֹנַת הַמִּלִּים "אֵלָיךְ לֹא יִגֹּשׁ"! "מִצֶּדֶךְ אֵלָי וּרְבֵבָה מִיָּמִינִךְ" מְכוּוֹן לֹאֵל שֶׁאֵינֶם אוֹמְרִים פֶּרֶק תַּהֲלִים זֶה, וּמִמִּילָא גַם אֵינֶם זֹכִים לְשִׁמּוֹעַ אֶת הָאִמְרָה "אֵלָיךְ לֹא יִגֹּשׁ". זֶהוּ "בְּטַחָן"! "יִפּוֹל מִצֶּדֶךְ אֵלָי וּרְבֵבָה מִיָּמִינִךְ" - מִצֵּד שְׁמָאֵל יִשְׁנֵם אֵלָי אֲנִשִּׁים, וּמִצֵּד יָמִין יִשְׁנֵם עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ. וְיִתִּירָה מִזֹּאת, מִי נִמְצָא בְּדֶרֶךְ כָּלָל בְּצֵד יָמִין? - מִי שֶׁחֲשׁוֹב מִמֵּךְ וְחֹכֵם מִמֵּךְ. עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ, גְּדוֹלִים וְחֹכְמִים מִמֵּךְ, אֲפִילוֹ אִם הֵם יִפּוֹלוּ, אֵלָיךְ לֹא יִגֹּשׁ! מְדוּעַ? כִּי קִבַּלְתָּ אֶת הַמָּסֶר, אֶתָּה מֵאֲמִין בְּקִבְיָהּ וְיֵשׁ לָךְ בְּטַחָן בּוֹ שִׁיִּצְלִיךְ. (רַבִּי שְׁמִשׁוֹן פִּינְקוֹס זצ"ל)

"מקום לשאלה"

שְׁאֵלָה: אֵיךְ יִתְכַּן פִּירוֹת, שְׁבִיִּים אֲסוּרִים בְּאִכְלִיָּה, בְּגִלָּל דְּבַר שְׁקֵרָה בְּפִירוֹת עֲצָמָם, וּבְלִילִיָּה מוֹתֵרִים בְּאִכְלִיָּה, אֵף שֶׁלֹּא עָשׂוּ בְּפִירוֹת שׁוֹם מַעֲשֶׂה כְּדִי לְהַתִּיר אוֹתָם?

תְּשׁוּבָה: פִּירוֹת מְחֻבְּרִים, שֶׁנִּשְׁרָפוּ מִן הָאֵילָן בְּשַׁבַּת, אֲסוּרִים בְּאִכְלִיָּה, וּמִיד בְּמוֹצָאֵי שַׁבַּת מוֹתֵרִים בְּאִכְלִיָּה (שו"ע סִימָן שְׁכ"ד סַעֲף ג')

מִפְתָּחֵי אוֹרִיתָא

פִּתְגָמִים, נִצְנוּצֵי מַחֲשֶׁבָה, וְרַעֲיוֹנוֹת בְּדִרְכָּה שֶׁל תּוֹרָה

. אֶל תֹּאחֵר לַעֲשׂוֹת תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה, וּלְבַקֵּשׁ רְפוּאָה לַחוּלִי נַפְשְׁךָ. (הֲרַא"ש)

כְּאִשֶּׁר יִשְׁבַּחְךָ בְּנֵי אָדָם בְּמָה שֶׁאֵין בָּךְ. דֹּאג וְאֵל תְּשַׁמַּח. (רַבִּי שְׁלֵמָה אֲבָן גְּבִירוֹל)

וְמָה נִפְלָא הַדְּבַר כִּי בִיכּוֹלַת הָאָדָם לְהַשִּׁיחַ דֹּאגוֹתָיו לְפָנֵי אֲדוֹן עוֹלָם כְּאִשֶּׁר הוּא מְשִׁיחַ לְרַעְוָה (חֲזוֹן אִי"ש)